

દરબાર મેફીલ

૩. ગ્રેસપુરાની આનલી શેરી-મુરબ

ચાર આના

Copy Right by C. M. Shah

વાંચવા લાયક પ્રખ્યાત થયેલી વાર્તાઓ

ગજરામારની વાર્તા (અણખાનીતીનો પુત્ર)	૦ ૮-૦
સદેવંત સાવર્ણીયા (ગ્યાહ ભવની વાર્તા) ...	૦-૮-૦
ખરાસ કસ્તુરી (ભેદી ખતાવથી ભરપૂર) ...	૦-૮-૦
શ્રી ચરીત્રની વાર્તા (શ્રીઓની કપટલીલા)	૦-૮-૦
બોલતો પલંગ (અદ્ભુત વાર્તા) ...	૦-૮-૦
માન મુસાફરી (સાત પદ્મોની વાર્તા) ...	૦-૮-૦
પતી કે પીશાય ...	૦-૮-૦
ખુની કોણ ? (ક્રિડકટ્ટીવ વાર્તા) ...	૦ ૮-૦
ખીરખલ બાદશાહ માટી (હાજર જવાબ વાર્તા)	૦-૮-૦
રાજ ભરથરી (સચીત્ર વાર્તા) ...	૦-૮-૦
મુખમંત્રી મેઘાણી ...	૦-૮-૦
વરદેલી વીણા ...	૦-૮-૦
કપટસીંહનું કાવત્રું (સંસારીક કાવાદવા) ...	૦-૮-૦
ખેવકા મુનોમ (કોમીક વાર્તા) ...	૦-૮-૦
નારી કે નાગણ (પ્રપચથી ભરપૂર) ...	૦-૮-૦
લલનાની લીલા અથવા રમણી રહસ્ય ...	૦-૮-૦
સોળ વર્ષની સતી ને નવ વર્ષની પતી (૨૦ ભાગ પ્રમાણે)	૦-૦
સુરતીલાલ નાવેલ (૧૬ ચીત્રા પાકું સોનેરી પુઠું)	૧-૮-૦

દરેક બુકો વી. પી. પોપ્ટથી રવાના કરવામાં આવશે

માલ મંગાવનારાઓએ પોતાનું સરનામું હમેશાં ચોખ્ખાં
અક્ષરે લખતાં રહેવું. દરેક માલની કીમત ઉપર પોપ્ટજ
વી. પી. ખર્ચ વધુ—ખીજા કાર્મપણ પુસ્તકો માટે પુણે.

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.

ગણીતગાવ.—સુરત.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮-૨૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ દરબાર મસ્જીદ

વિષય ધર્મ : ૪

II
1926

2001-708 55-76

Utharawal

966

Utharawal

17-5-1926

દરબાર-મ'ફીલ

નઈ-ગઝલ—મુસતેહઝાદે—શમ્શ—

યા અહમદે મુરસલ હુ ગીરદતાર તુમહારા-મીલ જવે ખુદારા,
ખદ નામ હવા હુ સગ બાઝાર તુમહારા, મીલ જવો ખુદારા.
મરતા હુ તપે હીજસે અય કાકઝે મશહર-ઝોગ હાલ હે અખતર,
સદહેક કે-શીર મુજસે બહી પીયાર તુમહારા-મીલ જવો ખુદારા.
પુછો જો કબી મુજમે કે હં કીસકા તુ શયદા-કેહદુ યેહી હાશા-
મુજકો હે ફકલ ઇશક-કા આઝાર તુમહારા-મીલ જવો ખુદારા.
તાલીખ હુ નમે ઝીલ્લે હુમાકા નજનુ કા-અય વાલીયે લીયે મતહા,
કાશી હે મુજે સૈયિયે દીવાર તુમહારા મીલ જવો ખુદારા.
કુરબાન હુ સો જાસે ખુલાઝમે તેરી લેલુ-ફલા ન સમાઈ,
ઝેક બાર હો ગર ખવાખમે દીદાર તુમહારા-મીલ જવો ખુદારા.
ગર દરે મુહબ્બતકા મહી આપકો બાવર-અય દીનકે સરવર-
સો દેખો મેરી નમઝ હુ ખીમાર તુમહારા-મીલ જવો ખુદારા.
હોબાદેસખા ગૌરુએ યસરખ તેરા જાના-હઝરતસે યે કેહના,
એયેન હે યે "શમ્શ"—બી દીલ અફગાર તુમહારા-મીલ જવો ખુદારા.

1955/1/8
12/1/55

जो पीसल्ले सजल

(२)

नछ-गजल—

—:□:—

तेरी आंघोने येह क्या, नदुसा नकशा कर दीया,
 खुटका लेकर जगरमें दरे पयदा कर दीया.
 दीलके देहा दुकडे कीसे हमने कीसीकी यादमें,
 पहिले जुनजाना थां दील अथ हमने काय्या कर दीया.
 ओक ही मीठीसे दोनों को जनाया था भगर,
 शान उसकी मुजको भगनुं-तुजको लयला कर दीया.
 तेरेही यशमे करमसे शास्त्रीये जंदा नवाज,
 जररे को पुरशीद ओर कतरे को दरया कर दीया.
 मारहेना ओर जलाना कामहे भाय्यशुक का,
 आंघसे मारा लगे नाजुकसे जीन्दा कर दीया.
 दील तउपकर जम जन कर ओर तउपकर रेह गया,
 क्या लरी मेहदीलमे साकीने छिशारा कर दीया.
 छशकडी भजपुरयां पुछे जुलेयां से कोम,
 भीसरके पाजारमे गुमुदको इस्वा कर दीया.

नछ-गजल—“याहे-नभी”—

हे दा आलममें सजका दुसारा नभी,
 हे जुदाका पीयारा हमारा नभी.
 आसीयो को नहिं जोड़े मेहशर जरा,
 हे जहां का सहारा हमारा नभी.
 मेहरे रन्जे अलम में हंय गरकाव हम,
 पार लग जये जेडा हमारा नभी.
 राशनी उसकी मेहरे सुन्वर में हे,
 नुर आलीक काहे क्या सीतारा नभी.

(3)

અરશ પર પોહયે જસદમ રમુલે ખુદા,
હકને હંસ કર પુકારા હમારા નખી.
ઉસ કે પરતોસે દુન્યામે હે શેશની,
અરશે હક કાહે તારા હમારા નખી.
હલ હુઘ મુશકીલે અપની બસ એક આન,
હમને જસ દમ પુકારા હમારા નખી.
હિન્દ મેં ક્યું નહી મય રેતા રહું,
મેં ઈધર હું ઉધર હે હમારા નખી,

સજનવાણી-ગઝલે-સતાર-તર્જ-કંવાલી-

તું દીલબર હે તો મેં દીલ હું, તું ગુલશન હય તો મેં ગુલ હું,
અગર ગુલશનકા ગુલ હે તું, તો મંયબી તેરા બુલબુલ હું-તું.
અગર તું યાર હે મેરા, તો મંય દીલગાર હું તેરા,
અગર તું ચહેરે અનવર હે તો મંયબી જુલ્ફ મુમબુલ હું-તું.
તું ખુરશીદ હે તો મય જરી, તું દરિયા ઔર મેં ખતરા,
અગર તું શીપ હે તો મંયબી, માતી ઉસમે બેમુલ હું-તું.
અગર તું તેજ-મૌલા હે, તો મંયબી ઢાલે-અહેમદ હું,
અગર તું હય શહીદ કરબલા, તો મંયબી દુલદુલ હું-તું.
અગર તું નુર હય જાના, તો મંયબી નુરકા ધર હું,
અગર સતાર હય શયદા, તો મંય દિવાના ખીલકુલ હું-તું.

સજનવાણી-ગઝલે-સતાર-કંવાલી-

સીસા હે મસ્તી મેં ઝોર, મસ્તી મેરી સીસેમેં હૈ,
કયોં ન પીવું શૌખસે, મેરાહી દીલ સીસેમેં હે.—સીસા.
અયે બખ્શો યા ખરો, અબ પંખે શલી અમ સુતા,
હય પરીકે હાથમેં સીસા, પરી સીસેમેં હે.—સીસા.

(૪)

પાને જાલીય જામલે, સાડીસે તલખ કર દોડકર,
ખુશ ગઈ તકલીર મેરી, હરધરી સીસેમેં હે—સીસાં
એક ચીલ્લુ અળ પીલા, સતાર અપને યારસે,
ક્યા કહું મેરી નજર, અળ હરધરી સીસેમેં હે—સીસાં

મઝલે-ફીદા.

—:—:—

સદગમીં અલ્લા ક્યા હે હરશીઝ. અજમેરકી
ફીર દેખા મુજકો બહારે ખુશ-તુમાં અજમેરકી.
સેઝ કરતા હું ખુદાસે ઇલતીખ અજમેરકી,
માંગતા હું શાહે તયબાસે દુઆ અજમેરકી.
આતી હે શોકે ઝીહારતેં યહાં ખલકે ખુદા,
બડગઇ તોશીર ક્યા તુઝસે શાહા અજમેરકી.
જાનીસારે ખવાળ સાહેબ હો ગયા હું અય ફીદા,
જયખી ક્યું કર મેરે દીલસે વીલા અજમેરકી.

“પીરાને કલીમર”—કન્વાલી-ચાર-ખેત—

કાકુલકી તરાહ આપ ને બલ ખાયે હુવે હો,
માલુમ હુવા ગયરકે બલકાયે હુવે હો.—
જના નહિ રહેનેકા સદા એક જમાના,
આજ ઓર હય કલ ઓર નહિ ઇશકા ફીકાના.
હો જાએગા ચંદરોઝ યે હુશ્ન રવાના.
જસ પરકે મેરી જાન તુમ ઇતરાયે હુવે હો.—
અલ્લાહ કરે આપ બી આશીક હેં કીશીપર,
ઓર હિલકે સીવા એન ના આયે તુમે દમભર.
માલુમ હો તખ ઇશક ઇસે કહેતે હય દીલબર,
મેરી તરાંહ તીરે સીતમ ખાએ હુવે હો—

(੫)

ਕੁਧੁੰ ਟੇਡੀ ਨਝਰ ਆਯਾ ਹੋ ਕੁਧਾ ਦੀਲਮੇਂ ਫੁਧ ਈਨੀ,
 ਮੁਫ਼ ਸੁਰਖ ਹੋ ਗਰ ਮਾਏ ਛੋ ਹੋ ਯਾ ਨੇਸ਼ੇ ਜਵਾਨੀ.
 ਯਾ ਗੇਰਏ ਕੁਛ ਫੇ ਆਪਸੇ ਲਗਾਓ ਮੇਰੀ ਜਨੀ,
 ਤੇ ਵਰਸੇ ਨੁਮਾਯਾਂ ਫੁਧ ਫੇ ਘਲ ਆਏ ਫੁਵੇ ਹੋ।—
 ਉਸ ਸ਼ਾਕਨੇ ਵੇਖਾ ਜੇ ਮੁਝੇ ਮੁਸ਼ਤੇਰਾ ਫੁਰਾ ਹੋ,
 ਫ਼ਰਮਾਯਾ **ਜਮਾਲ** ਅਧ ਕੁਧੁੰ ਆਯਾ ਪਰੇਸ਼ਾਂ.
 ਲੋ ਆਯਾਫ਼ੀ ਸਯ ਹੋਯੋਗੇ ਫ਼ਮ ਆਪਫੇ **ਮਫ਼ੇਮਾਂ**,
 ਅਰਮਾਂਤ ਨਯਾਫ਼ੀ ਰਹੇ ਤਰਸਾਏ ਫੁਵੇ ਹੋ।—

ਗਯਲੇ-ਤਾਫ਼ੇਰ.

—:□:—

ਅਯਲ ਐਕ ਦੀਨ ਸਯਫ਼ੇ ਆਫ਼ਰ ਰਹੇਗੀ,
 ਉਸੇ ਜਨ ਕੁਫ਼ੇਰੇ ਹੋ ਜਫ਼ਰ ਰਹੇਗੀ.
 ਮਯਾ ਮੈਨਫ਼ਾ ਸਯਫ਼ੇ ਅਯਨਾ ਪਭੇਗਾ,
 ਏ **ਮੀਫ਼ੀਮੇਂ** ਐਕ ਦੀਨ ਮੀਲਾਫ਼ਰ ਰਹੇਗੀ.
 ਕਯਾਫ਼ੇ ਏ ਸਮਯੇ ਫੇ ਸਰ ਘਰ ਘਡੀ ਫੁਯੇ,
 ਏ **ਫ਼ਸਤੀ** ਫੇ ਸਯਫ਼ੀ **ਮੀਫ਼ਾਫ਼ਰ** ਰਹੇਗੀ.
 ਘੁਲੀ ਫੁਯੇ ਅਧ ਆਧੇ ਨ ਘੁਲੇ ਅਯਲਫ਼ੇ,
 ਏ ਕਯਾ ਲਫ਼ਫ਼ੇਮੇਂ ਸੁਲਾ ਫ਼ਰ ਰਹੇਗੀ.
 ਅਯਯ ਉਫ਼ੀ ਘਾਈ ਪਰ ਘੇਫ਼ੀ ਹੋ ਆਫ਼ਰ.
 ਤੋ ਫ਼ੁਨ੍ਯਾਸੇ ਉਸਫ਼ੇ ਉਫ਼ਾਫ਼ਰ ਰਹੇਗੀ.
 ਨ ਛੋਭੇਗੀ ਘਾਸੀ **ਮੋਫ਼ਯਯਤ-ਨਘੀ** ਫ਼ੀ,
 ਸਰਾਯਤ ਤਫ਼ਰਾ ਪੀਲਾ ਫ਼ਰ ਰਹੇਗੀ.
 ਕਯਾ ਆਯੋਂਗੀ ਜਨ ਜਯੋਂਗੀ **ਤਾਫ਼ੇਰ**,
 ਬੋ ਆਫ਼ਰ ਰਹੇਗੀ ਏ ਜਫ਼ਰ ਰਹੇਗੀ.

(૬)

નધ-ગઝલ—તળે-કંવાલી—

તેનામેં રૂપ ખવાળા હમારે સમા રહ્યા હય,
 ઘટવટમે વે સાંવરીયા રંગત દીખા રહ્યા હય.
 મોરલી બળકે કાયા-કીયા મોહે દીવાના,
 બેગી બનાકે મુજકે દરદર શીરા હય હય.
 સખીયા સુતો હમારી બચેગા બેકરાની,
 શુરકા ઉકડે સાખીર સુરત દીખા રહ્યા હય.
 ખીચતા હય દીલ હમારા દુરી નહી ગવારા,
 કાચદ હમારા પ્યારા હમકો ખુલા રહ્યા હય.
 ખવાળકે ફવારે આકર કહે દો યે મુશી સાખીર.
 અફસાકયે સીતમગર મુજકો સતા રહી હય.

મઝલે-ગકુર—કંવાલી—અમીરનન, અહમદાવાદી-

યા ગયેરસં રહે યા હમ્સે મુલાકાત રહે,
 જન જાની રહે ક્યા ગમ હે મગર આત રહે.
 સરંકે કટનેકા મુઝે ગમ નહીં પર ગમ યે હે,
 આત વોલ કીજયે જસમેં કે મુલાકાત રહે.
 નીંદ આંખામેં હે શરમાઇ હુઈ હે ચીતવન,
 સચ બતાઓ કે મેરી જાન ક્યાં રાત રહે.
 નજબકે વક્ત મુઝે છોડકે જાતે હો ક્યાં,
 છંદગી-ભર તો મેરી જાન મેર સાથ રહે.
 જામ હાથોમે રહે તાકમેં ઇમાન રહે,
 હાય ઇસ ઇશકમે હિંદુ ન મુસલમાન રહે.
 આત જાનેકી જબી દીલમેં ખુશી હોવે ગકુર,
 આરબી સાથ રહે મોસીમે બરસાત રહે.

(૭)

“જાન-ઘરક” — ગઝલ —

આશક ડો યાર તુને બીચીલ બતાકે મારા,
 દેખા જીવરકો જાલીમ જોખન દીખાકે મારા.
 તીક્ષ્ણી કુચ હે શોકી, કુચ હી જવાની ઉડતી,
 નીકલા જીવરસે જાલીમ જોખન દીખાકે મારા.
 મેરી તરફસે કાસીદ ઈસ ગુલસે બંકે કહેના,
 આશીક કી કુચ ખખર હે જીરકો કાકે મારા.
 આયા જો સદરપર હમારાથી નજાકત.
 લાખું અદાસે ઉસને એક ધૂલ ઉડા કે મારા.
 હશમત મેં કયું હે ખીચતા આકર ગલેસે લગ જા,
 બેઠે બીલાએ તુને ઉદ્ધત બગાકે મારા.

ગઝલ-વાસીલ-કવાલી —

કના હર ચીઝ ડો હય એર બકા અદલાહી અદલા હય.
 દીલે નાદાં દો આલમમેં સદા અદલાહી અદલા હય.
 કરેં ક્યા બંકે બયતુલ્લાહમેં અય જહિદે મુસદ્દિક,
 હમારે ખામગે દીલમેં જસા અદલાહી અદલા હય.
 જહાં દેખા હય હમનેં એક દસીકા જલવગર દેખા,
 હરમમેં ખુત કદમેં જાખજા અદલાહી અદલા હય.
 ક્લીસામેં હરમયે દયરમે મુરગાને ગુલશનમેં,
 જીવર દેખો ઉધર મુઝહો સામ અદલાહી અદલા હય.
 ન જા તુ અય દિલે નાંદા ન તુ ઇસ નકશે જાહીર પર,
 યહે દુનીઆ ચાર દીનકી હય સદા અદલાહી અદલા હય.
 જ્યાં પર મોહરે ખામોશી હય લેખાન શીરબી અયે વાસીલ,
 હમારા તાયરે દિલ કહે રહી, સદા અદલાહી અદલા હય.

રંડીબાળેડી મરમત—તળે—ખ્યાલ—

રંડી નહીં કીસીકી યાર અય ધરબાર હુટાને વાલે,
 ઇસમે વફા નહીં જનહાર, અય ધરબાર હુટાને વાલે.
 હય ઝુટા ઇશકા પ્યાર, સખ નકલી કારોબાર,
 ઇસમે નફઆ નહીં હય યાર.....અય.
 ઇસમે દેખા શેઠ હય જીરો, યહે જલમે લાએ ઉતકા,
 ખાંકે માલ કહા તુમ કીસીકી, અય ખેટા મુરબી વાલે....અય.
 જીરો પાસ હો ડેમઅસર મોટર, બસ મર ગઈ રંડી ઇસ પર.
 ફિર ઇસકા ઉડાયા છપ્પર, છકડા બગી મોટરવાલે...અય

ગઝલે-દીલબર—કંવાલી—

નામીં ને ફલાતુંથા વો ફર જાના મેહી હું,
 કહેતે યહ જીસે ક્યસ વો દીવાના મેહી હું.
 મેં કાખા હું વો શેખ જીસે કરતે હેં હીજદા,
 હિંદુ જીસે પુજતે હે વો ખુમખાના મેહી હું.
 મનસુરે જાના વો ને ચઢહા દારકે ઉપર,
 ખોલા અનહલ હાથ વો મગ્તાના મેહી હું.
 મે વો હું જલા દીલ જીસે કહેતે હેં ક્યાખા,
 મય જીસમે સમાતી હય વો પયમાન મેહી હું.
 એહમદ જાના એર મીમકે પરદેમેં છુપાયા.
 દીલબર મેહી. વો દીલબરે જાનાના મેહી હું.

નઈ-મઝલ—કંવાલી—

દિલ લે ગયા હમારા દિલદાર હસતે હસતે,
 ક્યા કામ કર ગયા વોહ યાર હસતે હસતે.
 ચારો ઝરા ચલો તુમ લાએ ઇસે મનાકર,
 વોહ હો ગયા હય હમસે ખેટાર હસતે હસતે.

(૯)

મળલીસમેં આશકોંકી અખર મેં તેરી દેખું,
આપસમેં ચલ રહી હય તલવાર હસતે હસતે.
યારો ન સહેલ સમગે તુમ હાલ નાંતવાકા,
અયસા ન હો મરે યેહ ખીમાર હસતે હસતે.
ગર શોક દીદ હય પોંહયેગે ઉસકે દર તક,
દેખેગે હમ યુસાફિર દીદાર હસતે હસતે.

મઝલે-નાદીર—તજે-કન્વાલી—

ગર ખોડ હર્શકા હય અલ્લાહસે લો લગાલે,
દુન્યામેં ક્યા મઝા હય અલ્લાહસે લો લગાલે.
પીલે મયે મોહબ્બત, કર યાદ અપને રખકો,
ક્યા ખુશ યેહ નશા હય અલ્લાહસે લો લગાલે.
મત જા કીસીકે દરપર મત માંગ તું કીસીસે,
ખેકાર કિર રહા હય અલ્લાસે લો લગાલે.
તુ ચાલમે ન આના ઉસ ખેસવા કે હરગીઝ,
દુન્યા જુરી બલા હય અલ્લાસે લો લગાલે.
જો માંગના હય તુજકો સો માંગ અપને રખસે,
હરખાર વોહ ખુલ્લા હય અલ્લાહસે લો લગાલે.
સખ યાદમેં ઉશીકી સરકા ઝુકા રહે હંય,
ક્યા શાહ ક્યા ગદા હય, અલ્લાહસે લો લગાલે.
નાદિર કીયે નશીહત અખ ગૌરસે તુ સુન લે,
યેહ સખસે કેહ રહા હય અલ્લાહમે લો લગાલે.

મઝલે-દાગ—તજે-કન્વાલી—

વહાંબી તું વહાંબી તું ઝમીં તેરી ફલક તેરા,
કહીં હમને પતા હરગીઝ ન પયા આજ તક તેરા.

(૧૦)

સીકાનો જાતમેં યકતા હે તુ અય વહીદિ મુતલક,
 ન કોઈ તેરા શાની હે ન કોઈ મુશ-નરક તેરા.
 તેરે કયઝે કરમસે નારો તુર આપસમેં યક દીલ હેં,
 સના-ગર યક જ્યાં દરઝેક હે જીનો મલક તેરા.
 કીસીકો કયા ખબર કયું ખયરો શર પયદા કીયા તુને,
 કે જો કુછ હે ખુદાઈમેં વોલ હે બે-રેખો શક તેરા.
 ન જલતા તુર કયું કર કીસ તરેહ મુસા ન ગશ ખાને,
 કહાં યે તાબો તાકાત જલવા દેખે મદમક તેરા.
 દુઆ યે હે કે વકતે મર્ગ ઉસકી મુશકીલ આસાં હો,
 જ્યાંપે દાગકે નામ આય, યા રબ્બ યક બ યક તેરા.

મઝલે-કાદીર—નઈ-કન્વાલી—

અજબ નાજી અદાસે જાતે મન બન કનકે આતે હેં,
 કમરકે ખમ તના છાતી ચટક દામનસે આતી હે.
 લગાકે આંખમેં કાજલ બનાકે જુલફકા કુંડત,
 જમાકે હોટાપે મીરસી સનમ દરસનકો આતે હેં.
 પેહનકે પાયેલે પંજન ચલે આતે હેં મન-મોહન,
 કે ગોરે ગોરે હાથો પર તુઝે કગન સોહાતે હે.
 ખડે હેં ચારબી દા-ચાર લગાકે ઈરક કા ખાજર,
 ખુશીશે આજ અંગીયામે નઈ જોખન સમાતે હેં.
 અરે કયું સો-રહા કાદીર મેં આઈ હું તેરી ખાતીર,
 કે છડીયાં માર કુલોકી તુઝે મોહન જગાતે હેં.

મઝલે-અસ્મિ.

—:□:—

કીસ તેઝીસે કરબલમે ખીજાં હાએ ચલી હે,
 એક આનમે પામાલ દુવા ખાએ-અલી હે.

(૧૧) ૧૨૯૨૧

ધસિયાંકી મુસીબતસે બચી ઉમ્મતે **એહમદ**,
જસદમ મરે શાબીરપે શમશીર ચલી છે.
જોહર કા જગરબંદ **મોહમ્મદકા** નવાસા,
કૌનેનકા મુખતાર હુસેન-ધખને **અલી** છે.
મુસ્લીમ કે પીમર કેહતે થે યેહ વકત શહાદત,
વેહશત ભરી કુંકી હર એક ગલી છે.
બન દેનેકો તૈયાર હુવા હકકી રગ્ગ પર,
હર શાહકા મેહમાન સર્ધયદે **અજલી** છે.
ગીરબાત બના ખુશ્ક, ગુલુએ અલી અસગર,
યાની કે ઈવજ તીરકી ખુજાર ચલી છે.
સાબ એહલે ફલક કેહતે લગે વાહરે હીમ્મત,
લાખો કે મુઝાબીલમે હુસેન ધખને **અલી** છે.
સર અપના કટાને હેં પઝે ઉમ્મતે **અહમદ**,
ક્યા આસીયાં પર શકકને અવલાદે **અલી** છે.
હે આપકી યેહ દર્દ ભરી નઝમ મઝેફાર,
હર હકક “**અસીમ**” આપકા મીસરીકી ડલી છે.

ગઝલે-ફઝ—મુઝાબીન-ભરતપુરવાલી—

થે તકાજા હય કીસીકા ખલતિબ પરદેમેં હો,
પરદા દારોકે તવરસુલકી દુઆ પરદેમેં હો
નાઝબી પરદેમેં હો અય નાં-અદા પરદેમેં હો,
લુફકી ને બાત હો બેહર ખુદા પરદેમેં હો.
તેરે સદકે ચારાગર ખુલને ન આએ રાઝે ઈશ્ક,
મેં મરીઝે હીજ હું મેરી હવા પરદેમેં હો.
તુમકો પેહચાને હકીકત મેં વો આખે હેં કહાં,
થે તુમ્હી જાનો કે કહા ઝાહીર હો ક્યા પરદેમેં હો.

(૧૨)

ક્યું પસંદ આએ લગ્ના ઉસકો ખુલ્લા નામ મેરા,
યા ધલાહી મુદતોં તક ને રહા પરદેમેં હો.
મેરા દાઅવા હય કીસી સુરતસે છુપ સકતા નહીં,
વો અગર જાહીરમેં હો અય ફ્રમા યા પરદેમેં હો.

ગઝલે-અમીર. —:□:—

ધિક્કમેં જસે ગુઝરને હય ગુઝરને વાલે,
માતકી રાહ નહીં દેખતે મરનેવાલે.
દાગ દીલસે મેરા કહેતા હય રેહ ઉનકા નેઅન,
દેખ ધસિ તરહ ઉભરતે હય ઉભરને વાલે.
આખરી વકતબી પુરા ન કીયા વઅદઅે વસ્ત,
આપ આતેહી રહે, મર ગયે મરને વાલે.
ઉઠે ઝોર કુચઅે મહબુબમેં પહોંચે આશક,
યેહ મુસાશીર નહીં રસ્તે મેં ઠહેરને વાલે.
નન દેનેકો કહા મેને તો હસકર બોલે,
તુમ સલામત રહો, હરરોઝ કે મરને લાલે,
બઝમ માતમમેં કબી શમહીકો આગ છુપકર,
ઝો મેરે સોગકે પરદેમેં સંવરને વાલે,
આસમા પર ને સીતારે નીકલ આયે અય અમીર,
યાદ આયે મુઝે દાગ અપને ઉબરને વાલે.

ગઝલે-દાગ —:□:—

સખ લોગ જીધર વોહ હય ઉધર દેખે રહે હય.
હમ દેખતે વાલોંકી નજર દેખે રહે હય,
કોઇ તો મીલેગા સરે ખાઝાર મોહબબત,
દીલ દેખ રહે હય વોહ જીગર દેખ રહે હય.

(૧૩)

કુચ્છ દેખ રહે હય દીલે ખીસ્મીલકા તડપના.
કુછ ગૌરસે કાતીલકા કુન્નર દેખ રહે હય.
પહેલે તો સુના કરતે થે આશિકકી હકીકત
અખ આંખસે વોહ આઠો પહર દેખ રહે હય.
ખત ગયરકા પદતે થે જો-જો ટોકા તો વોહ બોલે,
અખબારકા પરચા હય ખબર દેખે રહે હય.
કયું કુદર હય દીદાર સનમ હઝરને વાએઝ,
અલ્લાહ દીખતા હય બશર દેખ રહે હય.
મય ઢાગ હું મરતાં હું ધધિર દેખીયે મુઝકો,
મુંહ ફેરકે ચેહ આપ કીધર દેખ રહે હય,

નાટકે-સંસાર લીલા—તજે-કવાલી

ધિકકે બાબરમે જુડી મહોબત લાયેગે,
લુટને જોબન જો આયે હયે; વહો લુટાકર જાયેગે,
મેરી બારા બરસકી ઉમરીયાં જોબનકા ઉબાર હય,
અબર તલવાર હય આંખે કટાર હય.
જુરકો દેખા બસ તીર હમને ફેંકા વહો ખીસ્મીલ-શીકાર હય,
મેરે સીને પર કુચ્ચે અબાર હય.
મુજસે મહોબત વહો બરછીકી ધાર હય,
દેખ પતલી હમાનસી કમરીયાં, સાવરીયા લાચાર હય-મેરી.

મઝલે-નીમકે—નધ-કવાલી—

મેં ખુબ સમજતા હું કે તુમ કોન હો કયા હો,
ગર કુદર ન હોતા તો કેહડું કે ખુદા હો.
આબીર મે તો અહેમદ હો મહમદ હો બશર હો,
બાતીનમેં ખુદા જાને કે તુમ કોન હો કયા હો.

(૧૪)

તુમ માલીકો મુખતાર હો બખશો જીશે ચાહો,
અસ્લાહકે બદે હોકે બદોકે ખુદા હો.
તુમ ચાંદકે દુકડે હો યા હો હુસ્નકે પુતલે,
જીસ રંગસે હો ગરબકે મેહબુબે-ખુદા હો.
દેખેં તો તેરી તેગ ગલે કીશકો લગાએ.
દુલ્હા હય વહી જીસકી દુલ્હન અયસી કઝા હો.
તુમ લગજતે દરદે જગરી પુછતે ક્યા હો,
જબ તુમ હો નીમક પાસ તો શીર ક્યું ન મઝા હો.

ગઝલે-અલીમ. —:□:—

બુલબુલ હું મેં ઉસ ગુલકા જીસ ગુલકો ખુદા ચાહે,
કુરાંતે બહીસ્તીકો ક્યોં મેરી બલા ચાહે.
કાએબ મેં રખા ક્યા હય, મંદરમે રખા ક્યા હય,
લે લે કદમે મુરશદ ગર હકસે મીલા ચાહે.
રખ યાદગુરુ મુરશદકો રેહ પાસ તું મુરશદ કે,
બખશીશ ને અગર અયે દીલ તું રોએ જાજા ચાહે.
મય પીતે હું મસ્તાને તેરે ધરક કે દીવાને
અય મેરે જલ્સે શાને જીશકો દીયા ચાહે.
પુંછગા ને વો મુજસે શયદા હો મીયાં કીસ્કે.
કેહ દુગા અલીમ ઉસસે જીશકો કે ખુદા ચાહે,

નઘ-કન્વાલી-તજે-ગઝલ—

તેરા જલવા નજર આયા જમાલે દોજહાં બનકર,
દો આલમ દીલમે રોશન હો ગએ અરઝો સમાં બનકર.
અનલિહકે કુએ ધઝની શમશ આર મનસુર કાં કહેતે,
ન આતા ઉનકે મુંહસે તું ખુદ મુતલગ બઝાં બનકર.

(૧૫)

હરમ ઓર દેરમે જસ દમ હુવા ઇઝહાર વેહદતકા
તો નાકોસોઠે મુંહસેથી સદા શોકે અઝાં બનકર.
ઉખાડે પાંઉ મલઉનોકે ખુદા બંદોકે જખ તુને
તો ખુત ઝુકે ઝુકે સીજદેમે ગીરે અજઝો ખ્યાં બનકર.
ખીઝાંકા ખાફ કયા હય શીર ભલા ઉસ બાગે વહેદતકો,
મુહાશીઝ જસકે કુલોંકાં વોહ ખુદ હો બાગખાં બનકર.

ગઝલૈ-ઈખલાસ.

—:□:—

ન રખખેગી ઝીન્દા મોહખખત કીસીકી,
હમે લે ઉડગી વેહ ચાહત કીસીકી.
મુઝે નીંદ કયા આઝમે પુરકતકી શખમેં,
કે ફિરતી હે આખિમે સુરત કીસકી.
જહાં મેજ દે અપને બન્દે કો માલિક,
ન દોજખ કીસીકી ન જજત કીસીકી.
તડપતા મુઝે દેખકર યું ન હસતે,
અગર તુમકો હોતી મોહખખત કીસીકી
કબી દેખ લેતા હું અય માહ તુજકો,
કે મિલતી હે તુજમેં શખાહત કીસીકી.
ફકીરી મે યા રખ વોહ હીમખત અતાકર,
સમાઝમે ન આખો મેં દૌલત કીસીકી.
કરે કોઈ ઈખલાસ શીકવા તુમહારા,
મગર તુમ ન કરના શીકાયત કીસીકી,

નાટકૈ-સંસાર-નોકા—

સ્વામ જુલે હીંડાળા કુંજન બનમેં ! કુંજ બનમે મધુ બનમેં,
લતાઝમેં પુષ્પોંકા, જુલેમે કયા જુલાતી હઝમે ?

(૧૬)

પવનકે ઝોંકામે કયેસી સુગંધ આતી હંએ ?
 પવનમેં ઝુકાતે શાખે સમા દીખાતી હંએ ?
 મદનકો ગોદમે લેકર, એહ સખ રમાતી હંએ ?
 બસ ગર્ભ સાંવરી સુરત એહ નયનમેં ?—શ્યામ•

નાટકે-ભુલનો-ભોગ-તજે-ઉસ્તાદી—

મેરે સરખે ગાગરીયાકા ભાર, સાવરીયા લે ઉતાર,
 હાથ હો ગધ હું મય તો મેઝાર મેઝાર.—મેરે.
 પનીયાં ભરન મોરી કમર લયક ગધ,
 ચલન ચલન ગાગર સર હલ ગધ, કગન રહી હું પુકાર,
 મય હું નારી, ભોલી બિચારી, હાથ દીખે મોગરી.—સાંવરીયાં

ગઝલે-અફઝલ— —:□:—

કફન કેહતે હેં જીરકો ખિલચતે દરબારે કાતિલ હે,
 લહફ કેહતે હે જીસકો આશિકોકી છત્રે-મંઝિલ હે.
 જનયાતસે ખુદાકી દોનો નતિય એકસા દિલ હે,
 મેં હું કલકા મુશતાક ઝોર આમદા કાતિલ હે.
 લગાઓ લાખ ચોટ પૂર ન ટુટા હે ન ટુટેગા,
 કહાં હે-શીશએ-મય, એહ હમારા ખું ભરા દિલ હે.
 જલાએગી તેરી બરકે ગઝલ હમની તો દેખગે,
 નહી એહ તુરે-સીના, આશિકે ખેતાય કા દિલ હે.
 તસવ્વુર આરઝીપર તુર જાનાં કાં-કહાં રેહતા,
 ન ઈસ કાખિલ મેરી આંખેં ન ઈસ કાખિલ મેરા દિલ હે.
 વોહ લેકર હોગએ ચલતે મેં કેહતા રેહ ગયા અફઝલ,
 મેરા દિલ હે, મેરા દિલ હે, મેરા દિલ હે, મેરા દિલ હે.

(१७)

नाटकेअछुता-दाभन—तर्जे—कोरस—

हय नमाना औरतोङी अइसरीका बार,
 क्युं के शौहर हय नेइके ताभेदार.
 भई अटारा अन गया हय, और औरत भेइरकार,
 क्युं के शौहर हय नेइके ताभेदार.
 आनदी से शीरती हय येह छेके भेदरकार,
 छोउ के घर शौहर के नय हम राहे अगयार.
 भई भीयारा घरमे अयके तावीयां इइकार,
 क्युं के शौहर हय नेइ के ताभेदार—(३ बार)

गअले-जलील. —:—:—

कलेग यामकर नय दीन जले इरीयाद करते छे,
 अुताने संगदील उसिम अुदाके याद करते छे.
 समजते छे हमको अेक दीन मअ्याशुक अनता हय,
 इलकसे पुछते छे कीस तरह इरयाद करते छे.
 हमारी अे अुदीका हाव वा पुछे तो अय कासीद,
 तो केहना होश छतिना हय के तुमको याद करते छे.
 जरा भीलनां—जरा भीयना—जरा नरभी—जरा गरभी,
 भजे लेले के वा उग्याक पर भेदाद करते छे.
जलील आसां नहिं आयाद करना घर भेडाअ्यनका,
 ये उ-काम हय ने नाइक—जीदगी अरयाद करते छे.

सोनेरीजण— राग-गअल

दीवदारकी हर यादमे न्नेअन गया तो क्या हुवा;
 ये गुल अहन कीस कामका. दिसदारकी यारी भीना,

(૧૮)

દિલદાર નહિં તો હમ નહિં, જોગન બની તો ક્યા હુવા;
(વો) ઇશકી દહેઝત બીના, ના ચયન દિલ પાવે કર્દો;
જપતે ઝાંપે નામકો, હમ બી ગયા તો ક્યા હુવા;
હીરા મીઝા મેતી મીઝા સૂરત મીલી, સખ કુછ મીઝા;
દિલદાર આ કે ના મીઝા, જોગન મીઝા, તો ક્યા હુવા.

ગઝલે-ઈશક—નઈ-કબાલી—

લે લીયા હંસ હંસકે દીલ અબ હઝે નરસાને લગે,
આહનેવાલોપે અપને ક્યા ક્યા ગઝબા દાને લગે.
કમસીનીકા ચે તકાઝા ઝોર વડક પનકા મીઝાજ,
ચારહી દીનમે મેરે મીલનેસે ફરમાને લગે.
જમ તલમ મેને કીયા બોસા લખો રખસારકા,
મુસકુરાકર નાઝસે આંખે વો દીખલાને લગે.
વસ્ત્રકી શબ આઝે તો વો બોલે બનં દીજઝે,
બસ ધડીબરમે કમર અયસે વો ધખરાને લગે.
એક દીન વો થા ન આંખે તક મીલતે થે કબી,
શુક હય હંસ હસ ગલેસે અબ લીપટ બને લગે.

નાટકે-નુરે-ઇસ્લામ-કબાલી—

ફિર ગયા દિલ દહેઝે, કામેકા—દરમાં હો ગયાં,
બુત પરસ્તિ છોડકર, રોમન મુસલમાં હો ગયાં.
દિલમેં જો અરમાંન થા, પૂરણુ વ્હો અરમાં હો ગયાં,
કયદખાનેમે—મેરી બક્ષીસકા સામાં હો ગયાં.
યા બંદીયે ઇસ્લામ હયે, ગુરબત હમારા કામ હય,
અધસે આરામ હય અબ દિલ-ગુર્બીસ્તા હો ગયાં.
જો પહડે કલમા શહાદત, ખુશ ગયે જન્મતકે દર,
હસ બહિસ્તીકે લીયે, જન્મત અયવાં હો ગયા.

(૧૯)

શાકી રાહ શાકીદ તુઝપર મહેરકા રખ તું નજર.
તુરે ઇસ્લામ ઇસ કશમે, અખ તુમાયાં હો ગયા.

નાટકે-અધુતાદામન—તર્જે-લજન—

જગકો દોરગી પાયા મુરખ ક્યું લલયાયા.
કાઇ રખમે ફેજ-રીસાલે કાઈ આદકે શાલ-દુશાલે,
કીસીને તો કમલહી ના પાયા મુરખ ક્યું લલયાયા.—જગકો.
કહી અથ્રે રહેમત બરસે કોઈ બુન્દ પાનીકે તરસે,
કહી ધુપ હય કહી છાયા, મુરખ ક્યું લલયાયા.—જગકો.

નાટકે-ખાકી પુતલા—કંવાલી—

પાક બન દીલ સાફ રખ અગ્ગોર વાદ કર ગફ્ફારકી,
ખાખ હય ખેખાક હય ચેહ છન્દગી દીન ચારકી.
દીલપે જલ્લ કર, ખો ન સલ્લ, નહી આફતસે ધમરાનાં,
રખ ભરોંસા તુ ખુદાપર રાહબર વો ઈનસાનકા.
ટાલ દેગા સખ મુસીમન ખ્યાન ધર રહેમાનકા,
દીલકો થામ, બચ, કુચ્છ ખીવાલ કર, ઘેઠકે નહી આના.
ફંદા હય, ચેહ તુજપે બન્દે. જાલ હય શયતાનકા,
મત ઉલજ તું ઇસમે ખ્યારે, હુએ જરૂર ઇમાનકા.

ગઝલે-આશકે—તર્જે-કંવાલી—

બહેકનેવાલે આપકે સખ ચાર બન ગયે,
સમજાને વાલે મુક્ત ગુહનેગાર બન ગયે.
હમને તો દીલ દીયા તુમ્હે દીલદાર જાનકે,
ક્યા તુમકો હો ગયા કે દીલ આઝાર બન ગયે.
ઉસ ગુલ બદનકે ઇશકમે આતી નહી હય નીંદ,
ખીશતર કે તાર મેરે લીયે ખાર બન ગયે.

(૨૦)

બાઝારે મીસરમેં મેરે યુસફકો દેખકે.
સૌ જાસે અહલે દીદ ખરીદદાર બન ગયે.
શુલ ખાયે ઉસકે ઇશકમેં આશકને ઇસ કદર,
દીલ ઓર જીગર તખતએ શુલજીગર બન ગયે.

નાટકે-અરુણોદય-કન્વાલી-

આય ખાકે હીન્દ તેરી અજમતમે ક્યાં ગુમાં હય,
દરિયાયે ફૈજે કુદરત તેરે લાએ રવા હય.
ગૌતમને આપર દી ઇસ માગદે કુલતકો,
સરમદને ઇસ જમીં પર સરકે કીયા વતનકો.
અકબરને જામે-ઉલ્લત બખ્શા અન્બુમનકો,
સીંચા લહુસે અપને રાજુાને ઇસ ચમનકો.
બરસોસે હો રહા હય નામો નિસાં હમારા,
ફુનિયાસે મિટ રહા હય બરહમ સમા હમારા.
ગુન્ચે હમારે દીલકે ઇસ આગમેં ખિલેંગે,
ઇસ ખાકમેં ઉકે હય ઇસ ખાકમેં મિલેંગે.

બજલે-નૈયર-ખુરશીદજાન-

સદકે અય જોશે જુનુ હમ કયાથે ઓર ક્યા બન ગયે,
શુનવચએ હસરત હમારે ખાર સહરા બન ગયે.
પરદ એ મહમીલસે નીકલે ખાક ઉડાતેકે લીએ,
પહલે લયલાથે પર અબ મજનુ સરાપા બન ગયે.
સચ્ચે આશીકકો ભલા બદનામી ચોંકા ગમ હય ક્યા,
અપને યુસુફ કે લીયે જબ હમઝુલેખાં બન ગયે.
હીકે મઝહબમેં નૈયર કુદર ક્યા ઇશ્લામક્યા,
હમ બરેહમન બન ગયે હમ શેખે અબખા બન ગયે.

(२१)

नाटके—संगीत सिद्ध संसार—

देभके दीदार उसका दिल दिवाना हो गया,
तेजसे लरपुर है वो रवि धरसे जल रहा—
अंद आगे है रभी पर यमक उसमे छा रही,
जग भुलेगी वो तभी क्या क्या जुबन होगा यहां—
तीर जैसे है लवे दीव आठ गिरसे हो गया.
शांत सुरत देभतेही दिल निशाना हो गया—

नाटके—महादण्ड शिंदे—गजब—

हय आरजु दीवमे येही हींदु मुसलमान अक हो,
दल नय सारी दुस्मनी हीनभीवके दीवसे नेक हो.
भजहुअपे अपने युस्त हो हन्सानकी यह टेक हय,
गौरसे देभा अगर अदलाह सगका अक हय.
अक्यकी हाकल भीरादर लर रही दीगंतको,
आगे अठकर अक्य—मणसे दशको उद्धार हो।

नाटके—माहताये जहां—गजब—

दोनो में दीव मेरा हय धसे हुं के उसे हुं,
अक गयर अक सगा हय धसे हुं के उसे हुं.
दोनो मरीज प्यार—के दोनो गलेके हार,
भोसा मेरा दवा हय धसे हुं के उसे हुं.
—हकदार भय हुं दीव मेरा दीवदार मुझे हो,
शीटकार गयर पर करो आर प्यार मुझे हो।

गजब—कुवाली—गोहरजन—

दीव उसके तमपुरमे जो पहलाये डूवे हय
कुरकतमे भजे वस्त्रके हम पाये डूवे हय

(૨૨)

શીકવાતે તુમ્હારા ન ફલકડી હે શીકાયત,
હમ અપને કાયેકી યે સજા પાએ હુવે હંય.
તારોંકી તરહ ઇનકી બી ગીનતી નહિં મુમકીન,
હમ ઇતને તેરે ઇશ્કમે હમ પાએ હુવે હંય.
જારે ગુલે ઉમ્મીદસે અય શાને કરીમી,
હમન જો તેરે સામને ફેલાએ હુવે હંય.
અય દરદ ન ઉડના કે નીદામત મુજે હોગી,
આગેશે તમન્નામે વો આજ આએ હુવે હંય.
ફેલે હંય ઇસે શરમ-હયા નામ હે ઇસકા,
ખુશવત મેબી આશીકશ વો શરમાએ હુવે હંય.
કમ પાકે કોઈ આએગા ખંજર મેરે આએ,
અફલાક મેરે નામસે ચરરાએ હુવે હંય.

અસીર-અસીર-વહીદતમન—

અય સરપર હાથમે સાગર ખુમાર આંખોમે હે,
અમે બદદુર આજ અય સાકી બહાર આંખોમે હે.
મે પલકોપે ઉઠાલી દેખકર ઉસકી શખીહ,
મર દમે દીદા નહીં તસવીરે યાર આંખોમે હે.
નૈદ આએ તો કહાં પાએ તસવીરે યાર આંખોમે હે,
ખાઉં ફેલાએ કીસીકા ઇન્તેઝાર આંખોમે હે.
ઈન્ પ્યાલોંસે શરામે વસલકી આતી હે ખુ,
રાત જાગે હો કહાં જસકા ખુમાર આંખોમે હે.
સુરમાં મનઝુરે નઝર હે ઉનકી ચશમે નાઝકો,
મં સમજતા હું મેરે દીલકા ગુલવાર આંખોમે હે.
એક તો તીરછી નજર ઉનકી છુરીસેં કમ નથી,
અપે ખંજર સુરમાએ દુઆલા દાર આંખોમે હે.

(૨૩)

હાય કીરમત હિસીકી સુરતકા તરસતાહું અસીર,
દીલમેં હે જો ગુલખદન ગુલઊઝાર આખોમેં હે.

મઝલે-સઘદ-તજે-કંવાલી—

વો જાતે જાતે મેરે દીલપે આંખ ડાલ ગએ,
ચલો તડપનેકી સુરત તો એક નીકાલ ગએ.
શબે વીસાલ વો કીસ પ્યારસે યે કેહતે હૈ,
કે અખ તો દીલસે તુમ્હારે ગમેા મલાલ ગએ.
કુચ્છ ઝોર ખન ન પડી ઉડતે ઉડતે પહલુસે,
વો દીલકે સાથ જીગર પર ખી હાય ડાલ ગએ.
ખુદાકા શુકર હે હીલેસે વો અયાદત કે,
મરીઝે દરદે મોહખ્યત કો દેખ ભાલ ગએ.
ન પુછા હાલ હમારા જીનુકે આલમમે,
જીવર ગએ તેરી ધુનમે શકીસ્તા હાલ ગએ.
ઝહે નસીબકે ઇતની તો આરઝુ નીકલી,
વો આજ પ્યારસે બાએ ગલેમેં ડાલ ગએ.
દીખાકે ચાંદસા ચહેરા દમે આખીર અપના,
સઘદ વો તને બેલમેં જાન ડાલ ગએ

મઝલે-શયદા-હસીનાબન—

શીકલ દીખલા મુજે એકપ્યાર મદીને વાલે
હું તેરા તાલીબે દીદાર મદીને વાલે.
તેરા પ્યારા હય હકીકતમે ખુદા કા પ્યારા,
પ્યારા લગ્ગા હય તેરા પ્યાર મદીને વાલે.
શબે મેઝરારાજ પસંદ આઈ ખુદા કો ક્યા ક્યા,
પ્યારી પ્યારી તેરી શક્તાહે મદીને વાલે.

(૨૪)

સખ નખી તાખએ-ફરમાન હે તેરે મવલા,
અખીયા કા હય તુ સરદાર મદીને વાલે.
સખત મુરકીલમે ગીરફતાર હે શયદા તેરા,
અલમદદ સૈયાદે અખરાર મદીને વાલે.

ગઝલે-સાબરીબાન. —:□:—

કહાંકી શાખીયાં આ રખ ભરીયાં મેરે નાલેમે,
તડપનેકી સીફત પયદા હુઈ તડપાને વાલેમે.
તેરે સોઝે બુદાઈને બી કીહે તુરકા તર ગરમી,
પડી હે રાતસે કુચ્છ કુટ મેરે દીલકે જલેમે,
ચલે અખ બાગ્યાં હમ દેખ લે તુ અપને ગુલશનકે.
ગુલેંકી બુ ગુલેંમે રંગ હે લાલેકા વાલે મેં.
પુકારેં ચાંદકે જસ શખ કોઈ આંખોમે શીરતાહો,
હમારા ચાંદ દો •દાલેંમે હે, તુ એક હાલે મેં.

ગઝલે-કમાલ—શારતબાન-અજમેરી—

કયા બતાઈં કયા મુજે અય બંદા પરવાર ચાહીયે
એક તુમાસા ખુશસુરત દીલકે અંદર ચાહીયે.
બાંધતે હે તુમ અબસ ઇતની બડી તલવાર ક્યું,
તુમ તો નાઝુક હો તુમ્હે છોટાસા ખંજર ચાહીયે.
કમસીની હે તો નીરાલી હેં ઝીંદ-બી ચારકી
ઔર યે કેહતે હેં દીલ-દીલકે બરાબર ચાહીયે.
ઝીંજહે કરનેકા તરીકા યાદ હી અબતક નહીં,
વકતપર જહના તુમ્હે અદલા હો અકબર ચાહીયે.
હોસલા પુરાતો હો જાએ શહીદ નાઝુકા.
રહમે બીરમીલકે લીયે દામાને મરશર ચાહીયે.

(૨૫)

અપને નાવીકસે કહો ઉતરે જીગરમેં ઝોરબી,
ધસ તકાઝકે લીઝે પદલા બરાબર ચાલીયે.
છોડદો ધનકો જીનોંકી દોસ્તી અચ્છી નહીં,
અય કલામ અય તો તુંઝેં અઢાકા ડર ચાલીયે.

ગઝલે-મીરજાં—સાહબખાન

કીસ્સા બી મેરી શામે તદકકુરકા તુલ હે,
શીર ચેબી હે કે ઉંનદી તખીયત મલુલ હે.
ખીન આરઝુએ યાર ચે જીના ફકુલ હે,
ગો લાખ અશરતે હોં મગર અયપે કુલ હે,
કયું લક્ઝે આરઝુપે ખીગડતે હેં આજ વો,
ક્લતક તો કેદ રહે ચે કે સખ કુચ્છ કબુલ હે.
ના કામ ના મુરાદ રહા મેં તમામ ઉમર,
ય આપકી ખતા નહી હે મેરી ભુલ હે.
હમ-નકદ-ખાન દેતે હેં બાઝારે ઈશ્કમેં,
ઈક્રાર આપ કરેલેં તો કીમત વસુલ હે.
રંગોમે રંગ હે તુંહી જીઓમેં જી તુંહી,
ગુનચોમે ગુનચા હે તુંહી ફૂલોમેં ફુલ હે.
મીરજાં ખિયાલે ખામ કુ ઉમ્મીદે વરલે યાર,
ચે આરઝુ અયમસ ચે હસરત ફજુલ હે

ગઝલે-જહીલ—તજે-કંવાલી—

હમતો કસુર વાર હુયે આંખ ડાલકે,
પુછો તો નીકાલે કયું ચે વોહ જોખન નીકાલકે.
કહેતે હંચ આશીકોશે ચે અન્દાજ ચાલકે
રખદો કદમ કદમ પે કલેખ નીકાલ કે.

(૨૬)

નાદીમ હું જીકર છોડકે મે દીલકી ચોટકા,
કહેતે હય વોહ દીખાવા નહિ દીલ નીકાલકે.
દીલ દે કે બી વાહી હય તવાગમકા હોસલા,
કહેતે અબી સેં તો રખદો કલેગ નીકાલકે.
સુન્ને કો સુનયે શૌકસે આશીકકી દારતાં,
લેકીન જરા સંભાલકે કલેગ સંભાલકે.
રાજ વસ્ત્ર પર તો ઉન્હે કર લીયા મગર,
પુછા બે વખત બોલે, કે ખાદ ઇન્નેકાલ કે.
છોટાસા ઇસ પરીકા બે કદ હુર દેખલે,
તોબા પે ફખતીયા કહે શામે નીકાલ કે,
લખી હય ખાદ કે ખુને જીગર યે ગઝલ જલીલ,
મીસરા નહી હય શએરકે દુકડે હય લાલ દે.

ગઝલે-એબજ. —:□:—

ખીયાલે ઝલકે-લયલા જાન બન કર દીલમેં રેહ જાતા
જુનુંને કેસકા પરદા અગર મહમીલમેં રહે જાતા.
વો ક્યા પાએ ભક્ષા તેરી કમરકો દુડને વાલા.
ખલક કર ઘરસે બે દીલ પહેલેહી મંઝીલમેં રેહ જાતા.
કરે આદમ મુકામીલમેં અગર આચના બી હોતા,
મેરે મહેવસ તેરા મુંહ દેખકર મહેશીલમેં રેહ જાતા.
હમારે ખુને નાહકકી શહાદતકો બહોત કુચ્છ થા,
બે એક ધબ્બા લહુકા દામને કાંતીલમેં રહે જાતા.
ન પુ બે પરદગી હોતી ન ફસવાએ જહાં હોતા.
મજા જા થા કે તુ એબજલી કે દીલમેં રાહ જોતા.

(૨૭)

ગઝલ-સાગીર—

દીલ લગાલો તો મય તસ્વીરે-વફા બન જાઉ,
તુમ નીલાલો તો ખુદા બને મેં કયા બન જાઉ.
આસ ફેહતી હય કે હય યાસકા આસાન ઇલાજ,
ફરદકા હય યે તકાઝા કે ફવા બન જાઉ.
તેરે કદમોપે પડે રેહનેકા મૌકા મીલ જાએ,
યા ઇલાહી મે તેરી જુલફે લયલા બન જાઉ.
નાલા કહેતા હય કે તુફાન અપા કર દુ મેં,
આંખ ફેહતી હય કે સાવનકી ઘટા બન જાઉ.
મેરી હસરત કોઈ બંદાહી બનાલે મુજકો,
ઓર ઉસ બુતકી તમન્ના હય કે ખુદા બન જાઉ.
વોહ પરી બનકે શમે વસલ અદાસે બોલે,
કયું કહે તો સહી અખ ઓર મે કયા બન જાઉ.
નહિ સાગીર હું મગર હય મેરા દાવા સાગીર,
યાર હાલે તો મએ હોશ-રૂઆ બન જાઉ.

નઈ-ગઝલ—

પહેલે તો શોકકે ખાદિ દરે મયખાનાં બનુ,
શીર તેરે જામસે બેખુદ બન મસતાના બનુ.
મસત શયદા બનુ રૂસવા બનુ દીવાના બનુ,
શોક કેહતા હય તેરે ઇશિકમે કયા કયા ન બનુ.
અસરે જોસે જુનુ દોતો તરફ હો યકસાં,
તુ અગર શમઅ બને મેં તેરા પરવાના બનુ.
જામસે વોહ મુરત પરેશાં નજર આયા હય.
દીલે સદ ચાક મચલા હય કે મેં સાના બનુ.

(૨૮)

મયકશો બાદે વહદતકા સુરે એસા હો,
ખુદહી સાકી બનુ ઓર ખુદહી પયમાના બનુ.

નર્ધ-કંવાલી-ગઝલ—

ન લટકો ખીડકીયોમેં ગીર પડોગી બેક કર દેખો,
ઈશારા મેંબી કરના હું ઝરા મેરી તરફ દેખો.
કીસી કમસીનપે નાહક તુમ અપની બન ખોતે હો,
ઝરાસા દેહો દીલ મુઝકો તો શીર મેરા છગર દેખો.
મુઝે માલુમ હય તુમ ગીર પડોગી આજ કલ પરશુ,
ઝરા નાઝુક બદન-પતલી કમર, કુછ ગૌર કર દેખો.
કીસી ગોરે બદનકો દેખકે તુમ હો ગર્ઈ શયદા,
હય કીસકી ઇન્તેઝારી, મેરી બાં મેરી તરફ દેખો.

નર્ધ-ગઝલ-કંવાલી—

બમે ઝમરદીકા હય દોર અનબુમનમેં,
તાઉસ નાયતા હય કીસ શૌખસે ચમનમેં.
અબરે બહાર પુરસે ખોલે બે બાલ સરકે,
કતરે ટપક ટપકે માતી બને લગનમેં.
માથેપે ચાંદની રખખી બે માહ જખીને,
હરકત હોઈ ફલકો ચાંદ આ ગયા ગહનમેં.
ખુલવાઈ ફરદ કીસને ઢોળા લુહુ કીધરકો,
લયલા સમા રહી હય મજનુ કે તનબદનમેં.

ગઝલે-શીરોઝ— —:□:—

માસુક સે સચ હે કીસીકો બી વફા હૈ કય ઉનકો હયા હૈ,
આશક તો સદા યાર કે કુચેમે રૂના હૈ, યા બંદ રખા હૈ.

(૨૯)

મજનુ કોહવા ઇશક કબી એન ના પાયા, તન અપના ગુમાયા,
 હર હો જે બદન ઉનકે તો લેલી કી સદા હૈ, ઓર આહુઈ બુકા હૈ.
 હમ ઉનકા મોહબતમે હે યે જાનસે બેગ, અગ છના દુશવાર હૈ,
 રે અહી કોઈ પુછા ઓ ક્યું મુજસે ખદા હય. કયા મેરી ખતા હૈ.
 કીયા ખુબ નીકાલા હે નયા જુલમકા અંદાજ. સુનતી નહી ફરીયાદ,
 બે તેગ દાયા કરતે હે, યે જોરો-જફા હૈ, યે કેસી સખ હૈ.
 “ફીરોજ” હુવા ઇશકમે યે દાલ કીયુ અગ હર, ઓ વાયે મોકદર,
 ગયરોપે મરતે હે તુ ક્યુ ઉનપે ફીદા હૈ, અકસોસ કી જન હૈ.

મઝલે-ફીરોજ.

—:□:—

ઓ આશકું કા દેખ લો જન્કી ખુદી જાતી રહી.
 હમ મર મેટ હૈ ઇશકમે જગ દીલરખા જાતી રહી-ઓ.
 કંઈ ઝર ખાકર મરગએ કંઈ શીર કટાકર ગત ગએ,
 એ હસીનો કે રીતમ ગગ ખાક છન વાતી રહી-ઓ.
 કંઈ શુદ્ધી ઇસસે તરનએ કંઈ કુખકે મર ભી ગએ,
 લાંખો કા નથની નાકમે પેહે નાકે ખતલાતી રહી-ઓ.
 નઉસે-રવાંશિ આદશા હુ કી-ભી ઉસને વાતકી,
 રસ્તમ પહેલવાં કાભી યેતો જેર કરવાતી રહી-ઓ.
 દુનીયામે આકર ઇશકકી યેહી મઝા નો દેખલો,
 જગલાં વયદાન મે ય દીન રાત ભટકાતી રહી-ઓ.
 ઉમર ભર જરફો કલેજેસે લગાતે હો રહા,
 વો જોશે જફાકે તીર મીજગાં હમપે ખરસાતી રહી-ઓ.
 ફેસે કેસે નવજાવાંતો કો જલાયા ઇશકને,
 જેસે સમે પરવાનેકે ભુનકર ખાતી રહી-ઓ.
 કયા ઇશક થા આશકુંકો રખકી રહેમત મે જાનદી,
 યે જખે મન્સુરકો સુલી યે ચખ્ખાતી રહી-ઓ.

લૈલી તો મજનુ પર ફીઠ મજનુ હુવા અશકે ખુદ,
 જખ ઇશકકી ધન્દી બજી તન મનકો ભડકાતી રહી-ઓ.
 હીર-રાંઝાં કી તો શાદી હો ગઇથી ખવાખમે,
 પાંચ પીરોકા કરામહ જખ નજર આતી રહી-ઓ.
 ઠોકરસે મુરદોકા જલાયા ઇશકસે તખરેજને,
 કુમ્મેઇ જન્વાકી શદાથી વોહ ખીચ પાની રહી-ઓ.
 ઇશ મરીજે ઇશકકા દાર કહીં મીલતી નહી,
 જખ મીલી ઓ દીઝ રૂખા સારી મરજ ખતી રહી-ઓ.
 અખ જમાના હે ડગાંકા દેખલો તુંમ દોરતો.
 નદી જે થી વો ઘટ ગઇ, જુરાઈ નજર આતી રહી-ઓ.
 શોકસે આયેથે કીયા પરવાના ખનકર જલગયા,
 માસ ખાકર ખુન પીકર હડી પીસવાતી રહી-ઓ.
 ચાર દીનકી જન્દગીમે કુછતો અપના કર ચલો,
 ધન-દૌલત કી હવસ અખતો ખતી રહી-ઓ.
 હાયા કયા ગિલટા જમાના આ ગયા હવ અએ “ફીરોજ”,
 જસકા પાલા નાજસે ખંજર વો બતલાતી રહી-ઓ.

ગઝલે-મહમુદશાહ—

ચલો સખી અજમેર નગરકો ખવાજાકા જોખન દેખ તો લો,
 પુલોંકી ચાદર સાથે ઓડે વોહ મનમોહન દેખ તો લો.
 નુરે ઇલાહીકા મેહ અરસત હે ખવાજા પીયાકી કુલી બહાર,
 દુલા ચીશતી ખન બેઠો હે આકે દરશન દેખ તો લો.
 સજ રચી હે ધુમ મચી હે ગુન ગાવત હે હુરો મલક,
 કમસો સજે હે ચોખટકો મોરે ખવાજાકા આંગન દેખ તો લો.
 જે માગત હે ચીશતી પીયાસે બર પાવત હે મનકી મુરાદ,
 દે તુ કાના અન બીકારીકો ખાસા ભોજન દેખ તો લો.

(૩૧)

તુમરે ડગરવાપે આન પડા હય મહમુદશાહ અય ગરીબ નવાઝ,
ગયેર ભયા હે હાલ મોરા તુમ ખોલકે ચીતવન દેખત લો.

ગઝલે-શૈક્ત— —:□:—

પરદેસે અયાં રૂખકી જામ જલ્લગરી હોગી,
મુસાકી તરહ હમકો બે ખખરી હોગી.
હો બવે અગર આશક ઉસ સુરતે એમકા,
કાસીદસે ભલા ક્યું કર શીર નામાખરી હોગી.
કાસીદ યે પતા કમ હયે કયા કુચએ બનાકા,
દસ ખીસ ખટે હોંગે જીસ બ વો પરી હોગી.
કોઈબી નહી હોગી હમરાહ મેરે મરકદમે,
હોગી મેરી તનહાઈ ઓર બે ખખરી હોગી.
જલ્લ જતા હયે જો ઉગતા હયે સખઝ યેખ્યાખીદા,
શૈક્ત તેરે મરકદપે કયા ખાક દરી હોગી.

નઘ-ગઝલ-તજ-કવાલી—

યે જલ્લવા કીસીકા હે સમાયા મેરે દીલમેં,
આંખામેં હૈ હસરત તો તમન્ના મેરે દીલમેં.
જીસકા ન નશાં કાઅબા વ જીત-ખાનેમેં પાયા,
વોહ શાખ સરાપા, નઝર આયા મેરે દીલમેં.
હે શાકેમેં દીદારકે દર રંગસે બહીર,
ખરકે શરરે તુરકા જલ્લવા મેરે દીલમેં.
જાં તનમેં હે ઓર જાનમેં જાનાંકી હે તસવીર,
શોઅલેમેં જીયા ઓર વોહ શોઅલા મેરે દીલમેં.
ક્યું સીનઅતે ખેચુનીયે સાનેઅ-પે નદું જાન,
કતરેમેં વોહ દરીયા હે વોહ કતરા મેરે દીલમેં.

(૩૨)

યક્ષાં સે રહે ઈશ્કમેં કુક્ર ઝોર ઈસલામ,
કાઅબ્બા મેરે દીલમ હે કલીસા મેરે દીલમેં.
દર આન નઈ શાન હે ઉસ ચારકી રહી,
હોતા હે તમાશે-પે તમાશા મેરે દીલમેં.

ગઝલે-હથ-તજે-લાવની—

સરદાર કીઝે જતે હય સખી અદ્દાહને સખ અવતારન મેં,
જુર-નબી કી જત ભાઈ જખસે ચંદકી જત સીતારન મેં.
મુઝે દોજખકા લાલ ન મુના કીસી ઝોર કો વાઈજ જ બહેકા,
હમ બંદે શાહે અરબ કે યહાં ક્યું કાયા જલે અંગારન મેં.
ખુદાને ઉનકો સખ દીયા કીસ જખત સે વઅફે કો પુગ કીયા,
એક સીસ હુસન અફેલા લડા—છે લાખ કટારન કી ધારનમેં.
એક દીન અયસા હોગા મયદાને હથ બપા હોગા,
કુચ્છ મુઝ બેકલ કી મી યાદ રહે, એક મંચ બી હું દુઃખીયારનમેં.

તમામ સુદ.

તાકીદ ખરીદજો ! છપાઈજહાર પડી ચુકી છે ! આજેજ મંગાવો !

આજ સુધી કદી પણ નહીં છપાયેલી મોટામાં મોટી

—ગઝલ ની બુક—

❀ ગઝલે-હિન્દ. ❀

ભાગ ૧ થી ૮ ની, સવાશેઠ ઉપરાંત પાનાની દળદાર બુક.

તદ્દન નવિન પ્રખ્યાત ગઝલ-કવ્વાલીનો મોટો ખગ્નનો. પચરંગી

બેનમુન બહુ પુઠું. છતાં કીમત ફક્ત એક રૂપીયા. પોષ્ટેજ ભુદું.

ચાલવાનું ઠેકાણું:—શાંચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.

રાણીતળાય-સુરત.

❧ ડીટેક્ટીવ વાર્તાઓ. ❧

ચાર સાળની ચોરી	૦-૮-૦
ઘાડીની ડિફે મરીયમ અથવા ડાકુની દીકરી	૦-૧૨ ૦
ડીટેક્ટીવ કતરો અથવા બકરી કે બહેન ..	૦-૧૨-૦
ચોકટનો એકકો	૦-૮-૦
સાલનો એકકો	૦-૮-૦
હનુમાનની મુર્તિ અથવા ચક્રવર્તી ખુન	૧-૦-૦
અઠગ દિશવગી અથવા ચાલક ચાર	૦ ૧૨ ૦
માવમત કે ખુન	૦ ૮ ૦

❧ નવીન વાર્તાઓ ❧

વસંત અંત ગલામ	૦-૮ ૦
નતી કે શાંખણી	૦-૬ ૦
ભેદી રાજકુમાર	૧ ૮ ૦

❧ બહુ-હુન્નર ❧

કોકશાસ્ત્ર	૧ ૮-૦
હુન્નર શિક્ષક	૧ ૪ ૦
બહુકળા	૧-૦ ૦
બહુકપ	૦ ૬-૦
ભય કર ભૂતાવગી	૦-૬-૦

ફરેક છુકો વી. પી. પોણથી ગવાના કરવામાં આવશે માલ મગાવનારાઓએ પોતાનુ સરનામું હમેશા ચોખ્ખાં અક્ષરે લખતાં રહેવું. ફરેક માલની કીમત ઉપરાંત પોણખ ખર્ચ વધુ વાંચવાલાયક છુકો મળવાનુ કેકાણુ—

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.

ગાણીનગર સુરત.

—હમારા તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલી લોકપ્રીય બુકો—

જરૂર ખરીદો—ગહેલો ને પહેલો.

તદ્વન નવીન ગઝલ કંવાલીની બુકો ગુજરાતી
હર્ડ, અને ઉર્દુ જખાનમાં.

ઝવહર મહેશીલ યાની પરંપરાને ગાદર	કી. રૂ. ૦ ૧૦ ૦
ગઝલે દિવ્દ ભાગ ૧ ૨ સાથે	.. ૦ ૪ ૦
માસૂકે મેંશીલ યાને ખાગે ગુલશન	.. ૦ ૪ ૦
ગઝલે અત્રાર યાને મોતીની માળા	.. ૦ ૪-૦
દરખારે મેંડીલ . ૦ ૪-૦	ગઝલે દિવ્દ ૦-૨ ૦
ગઝલે રોશન. ૦ ૨ ૦	ગઝલે દીલરૂઆ ૦-૪ ૦
ગઝલે ગાદર યાને મેલકીય-ગાદર	રૂ. ૦-૨-૦
માસૂકે સુરત ઉર્દુ ગઝલે બુનબુન	.. ૦ ૨ ૦
પરંપરાને મેંડીલ યાને ગઝલે-દીલ આનમ	.. ૦ ૨-૦
ખાગે ગુલશન યાને માસૂકાની બેટી	.. ૦ ૨ ૦
હશીનાકા મુજરા યાને કૃષ્ણાકા ગજરા	.. ૦ ૨ ૦

—ગુજરાતી ગાયનો વિગેરે—

સંગીતકેશનેઆફ ગાયન સપ્રદભા ૧ થી ૮ સચીત્ર	૧-૦-૦
સંગીતકેશનેઆફ ગાયન સપ્રદભા. ૧ થી ૮.	૦-૮-૦
લક્ષ્મીનાની લીલા યાને રમણી નલસ્ય (નોવેલ)	૦-૧૨-૦
અઠંગઉઠાવગીર અથવા ચાલાકચાંગડીની રનોવેલ	૦ ૧૨-૦

લખો—શાંત યુનિસાલ મગનલાલ બુકસેલર.
રાણીતખાવ-સુરત.

સુરત ખરાનપુરી ભાગળ, બાહવાળી પોળ, અનાવિલ લોગની ખાનુમા
આવેલા શ્રી “અનાવિલ બંધુ” પ્રા પ્રેસમા ગોવિન્દજી

હાથાભાઈ નાયકે છપ્યું

